

Για την αγωγή των παιδιών

[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Αγ. Πορφύριος Καυσοκαλυβίτης](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)



u13632116 images.google.gr

(Απόσπασμα από το βιβλίο «Γέροντος Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου Βίος και Λόγοι» Εκδ. Ι.Μ. Χρυσοπηγής, Χανιά, Κρήτη, 2003)

1. Η αγωγή των παιδιών αρχίζει απ' την ώρα της συλλήψεώς τους.

Το έμβρυο ακούει κι αισθάνεται μέσα στην κοιλιά της μητέρας του. Ναι, ακούει και βλέπει με τα μάτια της μητέρας του. Αντιλαμβάνεται τις κινήσεις και τα συναισθήματά της, παρόλο που ο νους του δεν έχει αναπτυχθεί. Σκοτεινιάζει το πρόσωπο της μάνας, σκοτεινιάζει κι αυτό. Νευριάζει η μάνα, νευριάζει κι αυτό. Ό,τι αισθάνεται η μητέρα, λύπη, πόνο, φόβο, άγχος κ.λπ., τα ζει κι αυτό. Αν η μάνα δεν το θέλει το έμβρυο, αν δεν το αγαπάει, αυτό το αισθάνεται και δημιουργούνται τραύματα στην ψυχούλα του, που το συνοδεύουν σ' όλη του τη ζωή. Το αντίθετο συμβαίνει με τ' άγια συναισθήματα της μάνας. Όταν έχει χαρά, ειρήνη, αγάπη στο έμβρυο, τα μεταδίδει σ' αυτό μυστικά, όπως συμβαίνει με τα γεννημένα παιδιά.

Γι' αυτό πρέπει η μητέρα να προσεύχεται πολύ κατά την περίοδο της κυήσεως και ν' αγαπάει το έμβρυο, να χαϊδεύει την κοιλιά της, να διαβάζει ψαλμούς, να ψάλλει τροπάρια, να ζει ζωή αγία. Αυτό είναι δική της ωφέλεια• αλλά κάνει θυσίες και για χάρη του εμβρύου, για να γίνει και το παιδί πιο άγιο, ν' αποκτήσει απ' την αρχή άγιες καταβολές. Είδατε πόσο λεπτό πράγμα είναι για την γυναίκα να κυοφορεί παιδί; Πόση ευθύνη και πόση τιμή!

Θα σας πω κάτι σχετικό και γι' άλλα έμψυχα και μη λογικά όντα και θα το καταλάβετε λίγο. Στην Αμερική εφαρμόζουν πειραματικά το εξής: Σε δύο αίθουσες, με ίδιες θερμοκρασίες, ίδιο πότισμα και ίδιο χρώμα, φυτεύουν λουλούδια. Υπάρχει, όμως, μια διαφορά. Στην μια αίθουσα, βάζουν απαλή κι ευχάριστη μουσική. Το αποτέλεσμα; Τι να σας πω! Τα λουλούδια αυτής της αίθουσας παρουσιάζουν τεράστια διαφορά σε σχέση με τ' άλλα. Έχουν άλλη ζωηράδα, το χρώμα τους είναι πιο ωραίο κι η ανάπτυξη τους είναι ασύγκριτα μεγαλύτερη.

2. Εκείνο που σώζει και φτιάχνει καλά παιδιά είναι η ζωή των γονέων μέσα στο σπίτι.

Οι γονείς πρέπει να δοθούνε στην αγάπη του Θεού. Πρέπει να γίνουμε άγιοι κοντά στα παιδιά με την πραότητα τους, την υπομονή τους, την αγάπη τους. Να βάζουμε κάθε μέρα νέα σειρά, νέα διάθεση, ενθουσιασμό κι αγάπη στα παιδιά. Και η χαρά που θα τους έλθει, η αγιοσύνη που θα τους έχει επισκεφθεί, θα εξακοντίσει στα παιδιά την Χάρη. Για την κακή συμπεριφορά των παιδιών φταίνε γενικά οι γονείς. Δεν τα σώζουν ούτε οι συμβουλές, ούτε η πειθαρχία, ούτε η αυστηρότητα. Αν δεν αγιάζονται οι γονείς, αν δεν αγωνίζονται, κάνουν μεγάλα λάθη και μεταδίδουν το κακό που έχουν μέσα τους. Αν οι γονείς δεν ζουν ζωή αγία, αν δεν μιλούν με αγάπη, ο διάβολος ταλαιπωρεί τους γονείς με τις αντιδράσεις των παιδιών. Η αγάπη, η ομοψυχία, η καλή συνεννόηση των γονέων είναι ό,τι πρέπει για τα παιδιά. Μεγάλη ασφάλεια και σιγουριά.

Τα φερσίματα των παιδιών έχουν άμεση σχέση με την κατάσταση των γονέων. Όταν τα παιδιά πληγώνονται απ' την κακή μεταξύ των γονέων τους συμπεριφορά, χάνουν δυνάμεις και διάθεση, να προχωρήσουν στην πρόοδο. Κακοχτίζονται και το οικοδόμημα της ψυχής τους κινδυνεύει από στιγμή σε στιγμή να γκρεμισθεί. Να σας πω και δύο παραδείγματα.

Είχαν έλθει δυο κοπελίτσες σ' εμένανε κι η μια είχε κάτι πολύ άσχημα βιώματα και με ρωτούσαν που οφείλονται. Και τους είπα:

- Είναι απ' το σπίτι, απ' τους γονείς σας.

Κι όπως την «έβλεπα» την μια, λέω:

- Εσύ απ' την μητέρα σου τα έχεις κληρονομήσει αυτά.

- Κι όμως, λέει, οι γονείς μας είναι τόσο τέλειοι άνθρωποι. Είναι χριστιανοί, εξομολογούνται, μεταλαμβάνουν, που μπορεί να πει κανείς, ζήσαμε μέσα στη θρησκεία. Εκτός... αν φταίει η θρησκεία, απαντάει εκείνη.

Τους λέω:

- Τίποτα δεν πιστεύω απ' αυτά που μου λέτε. Εγώ ένα μόνο βλέπω, οι γονείς σας δεν τήνε ζουν τη χαρά του Χριστού.

Πάνω σ' αυτό η άλλη είπε:

- Άκουσε, Μαρία, καλά λέει ο παππούλης, έχει δίκιο. Οι γονείς μας πάνε στον πνευματικό, στην Εξομολόγηση, στην Θεία Μετάληψη, ναι... Αλλά είχαμε ποτέ

ειρήνη στο σπίτι; Ο πατέρας συνεχώς γκρίνιαζε με την μητέρα μας. Διαρκώς τότε ο ένας δεν έτρωγε, τότε ο άλλος δεν ήθελε να πάνε κάπου μαζί. Έχει δίκιο, λοιπόν, ο παππούλης.

- Πως τον λένε τον πατέρα σου; την ρωτάω.

Μου είπε.

- Πως την λένε την μητέρα σου;

Μου είπε.

- Ε, λέω, με την μητέρα σου δεν τα έχει καθόλου καλά μέσα σου.

Ακούστε με τώρα. Τη στιγμή που μου έλεγαν τον όνομα, έβλεπα τον πατέρα, έβλεπα την ψυχή του. Τη στιγμή που μου έλεγαν το όνομα της μητέρας, έβλεπα την μητέρα κι έβλεπα πως κοίταζε η κόρη την μητέρα της.

Κάποια άλλη μέρα ήλθε μια μητέρα με την μια της κόρη και μ' επισκέφθηκαν. Ήταν στενοχωρημένη. Έκλαιγε με λυγμούς. Ένιωθε πολύ δυστυχημένη.

- Τι έχεις; την ρωτάω.

- Είμαι απελπισμένη με την μεγάλη μου κόρη, η οποία έδιωξε τον άνδρα της απ' το σπίτι και μας παραπλανούσε λέγοντας πολλά ψέματα.

- Τι ψέματα; της λέω.

- έδιωξε προ πολλού τον άνδρα της απ' το σπίτι και δεν μας είπε τίποτα. Την ερωτούσαμε από τηλεφώνου, «τι κάνει ο Στέλιος;». «Καλά, μας απαντούσε, αυτή τη στιγμή πήγε να πάρει εφημερίδα». Κάθε φορά έβρισκε κάποια πρόφαση, ώστε να μην υποψιασθούμε τίποτα. Αυτό κράτησε δύο χρόνια. Μας το έκρυβε, που τον είχε διώξει. Προ ημερών το μάθαμε απ' τον ίδιο, που τυχαία τον εσυναντήσαμε.

Της λέω, λοιπόν:

- Εσύ φταίεις. Εσύ κι ο άνδρας σου. Και πιο πολύ εσύ.

- Εγώ! που αγαπούσα τόσο τα παιδιά μου, που δεν έβγαίνα απ' την κουζίνα, που δεν είχα προσωπική ζωή, που τα οδηγούσα στον Θεό και στην Εκκλησία, που τα συμβούλευα στο καλό. Πώς φταίω εγώ;

Απευθύνθηκα στην άλλη κόρη, που ήταν παρούσα:

- Εσύ τι λείεις;

- Ναι, μαμά, έχει δίκιο ο παππούλης, ποτέ μα ποτέ δεν φάγαμε γλυκό ψωμί απ' τα μαλώματα που κάνατε μια ζωή με τον μπαμπά.

- Βλέπεις, που έχω δίκιο; Εσείς φταίτε, εσείς τα τραυματίζετε τα παιδιά. Δεν φταίνε εκείνα, υφίστανται, όμως, τις συνέπειες.

Δημιουργείται μία κατάσταση στην ψυχή των παιδιών εξαιτίας των γονέων τους, που αφήνει ίχνη μέσα τους για όλη τους τη ζωή. Η συμπεριφορά τους στη συνέχεια της ζωής τους, η σχέση με τους άλλους έχουν άμεση εξάρτηση απ' τα βιώματα που φέρουν απ' τα παιδικά τους χρόνια. Μεγαλώνουν, μορφώνονται, αλλά κατά βάθος δεν αλλάζουν. Αυτό φαίνεται και στις πιο μικρές εκδηλώσεις της ζωής. Επί παραδείγματι, σου συμβαίνει μια λαιμαργία, να θέλεις να τρώεις. Πήρες, έφαγες,

βλέπεις κάτι άλλο, το θέλεις κι εκείνο, το θέλεις και τ' άλλο. Αισθάνεσαι ότι πεινάεις, ότι άμα δεν φάεις, σε πιάνει μια λιγούρα, μια τρεμούλα. Φοβάσαι ότι θ' αδυνατίσεις. Είναι κάτι ψυχολογικό, που έχει εξήγηση. Μπορεί, ας πούμε, να μην εγνώρισες πατέρα, να μην εγνώρισες μητέρα, να είσαι υστερημένος και πεινασμένος, φτωχός κι αδύνατος. Κι αυτό από πνευματικό γεγονός εκδηλώνεται αντανακλαστικώς ως αδυναμία του σώματος.

Στην οικογένεια βρίσκεται μεγάλο μέρος απ' την ευθύνη για την πνευματική κατάσταση του ανθρώπου. Για ν' απαλλαγούν τα παιδιά από διάφορα εσωτερικά προβλήματα, δεν είναι αρκετές οι συμβουλές, οι εξαναγκασμοί, η λογική κι οι απειλές. Μάλλον γίνονται χειρότερα. Η διόρθωση γίνεται με τον εξαγιασμό των γονέων. Γίνεται άγιοι και δεν θα έχετε κανένα πρόβλημα με τα παιδιά σας. Η αγιότητα των γονέων απαλλάσσει τα παιδιά απ' τα προβλήματα. Τα παιδιά θέλουν κοντά τους ανθρώπους αγίους, με πολλή αγάπη, που δεν θα τα φοβερίζουν, ούτε θα περιορίζονται στη διδασκαλία, αλλά θα δίδουν άγιο παράδειγμα και προσευχή. Να προσεύχεσθε οι γονείς σιωπηλά και με τα χέρια ψηλά προς τον Χριστό και ν' αγκαλιάζετε τα παιδιά σας μυστικά. Κι όταν κάνουν αταξίες, να παίρνετε παιδαγωγικά μέτρα, αλλά να μην τα πιέζετε. Κυρίως να προσεύχεσθε.

Πολλές φορές οι γονείς, και κυρίως η μητέρα, πληγώνουν το παιδί γι' αταξία που έκανε και το μαλώνουν υπερβολικά. Τότε αυτό πληγώνεται. Ακόμη κι αν δεν το μαλώσεις εξωτερικά και μέσα σου το μαλώσεις κι αγανακτήσεις ή το κοιτάξεις άγρια, το παιδί το καταλαβαίνει. Νομίζει ότι η μητέρα δεν το αγαπάει. Ρωτάει την μάνα:

- Μ' αγαπάς, μαμά;

- Ναι, παιδί μου.

Αλλ' αυτό δεν πείθεται. Έχει πληγωθεί. Η μητέρα το αγαπάει, θα το χαϊδέψει μετά, αλλ' αυτό θα κάνει το κεφάλι πίσω. Δεν δέχεται το χάδι, το νομίζει υποκρισία, γιατί έχει πληγωθεί.

3. Η Υπερπροστασία, αφήνει ανώριμα τα παιδιά.

Ένα άλλο πάλι, που βλάπτει τα παιδιά, είναι η υπερπροστασία, δηλαδή η υπερβολική φροντίδα, η υπερβολική αγωνία κι άγχος των γονέων. Ακούστε ένα περιστατικό.

Μια μητέρα μου παραπονιόταν ότι το παιδί της, πέντε χρονώ, δεν υπάκουε. Της έλεγα, «εσύ φταίεις», αλλά δεν το καταλάβαινε. Κάποια φορά επήγαμε με την μητέρα αυτήν ένα περίπατο στη θάλασσα με τ' αυτοκίνητο της. Είχε μαζί της και το παιδί. Σε λίγο ο μικρός ξέφυγε απ' το χέρι της κι έτρεξε προς τη θάλασσα. Υπήρχε, μάλιστα, ένας σωρός από άμμο κι απ' την πίσω πλευρά του απότομα απλωνόταν η θάλασσα. Η μητέρα αγχώθηκε, ήταν έτοιμη να φωνάξει, να τρέξει, διότι είδε τον μικρό στην κορυφή του σωρού, μ' απλωμένα τα χέρια να κάνει ισορροπία. Εγώ την καθησύχασα, της είπα και γύρισε την πλάτη προς το παιδί και

λίγο λοξά παρακολουθούσα. Όταν ο μικρός απελπίσθηκε να προκαλεί την μητέρα του, για να την τρομάξει και να φωνάξει, όπως συνήθως, σιγά σιγά κατέβηκε ήσυχος και μας επλησίασε. Αυτό ήταν! Τότε πήρε η μητέρα το μάθημα της σωστής αγωγής.

Μια άλλη μητέρα παραπονιόταν για τον μοναχογιό της ότι δεν έτρωγε όλα τα φαγητά και κυρίως το γιαούρτι. Ο μικρός ήταν περίπου τριώ χρονώ και την επαίδευε την μάνα καθημερινά. Της λέγω:

«Θα κάνεις το εξής. Θ' αδειάσεις το ψυγείο απ' όλα τα τρόφιμα. Θα το γεμίσεις με ορισμένη ποσότητα γιαούρτι. Θα ταλαιπωρηθείτε και οι γονείς για μερικές ημέρες. Ήλθε η ώρα του φαγητού; Θα δώσεις στον Πέτρο γιαούρτι. Δεν θα το φάει. Το βράδυ το ίδιο, την άλλη μέρα το ίδιο. Ε, μετά θα πεινάσει, κάτι θα δοκιμάσει. Θα κλάψει, θα φωνάξει. Θα τα υποστείτε. Μετά θα το φάει ευχαρίστως».

Έτσι συνέβηκε κι έγινε το γιαούρτι το καλύτερο φαγητό για τον Πέτρο.

Δεν είναι δύσκολα αυτά. Κι όμως πολλές μητέρες δεν τα καταφέρνουν και δίδουν πολύ αρνητική αγωγή στα παιδιά τους. Μητέρες που κάθονται πάνω απ' τα παιδιά τους συνεχώς και τα καταπιέζουν, δηλαδή τα υπερπροστατεύουν, απέτυχαν στο έργο τους. Ενώ πρέπει ν' αφήνεις το παιδί μόνο του να ενδιαφερθεί για την πρόοδό του. Τότε θα πετύχεις. Όταν κάθεσαι συνεχώς από πάνω τους, τα παιδιά αντιδρούν. Αποκτούν νωθρότητα, μαλθακότητα και συνήθως αποτυγχάνουν στη ζωή. Είναι ένα είδος υπερπροστασίας, που αφήνει ανώριμα τα παιδιά.

Πριν από λίγες ημέρες ήλθε απελπισμένη μια μητέρα για τις συνεχείς αποτυχίες του γιου της στις εισιτήριες εξετάσεις για το Πανεπιστήμιο. Άριστος μαθητής στο δημοτικό, άριστος στο γυμνάσιο, άριστος στο λύκειο. Στη συνέχεια αποτυχίες, αδιαφορία του παιδιού, αντιδράσεις περίεργες.

«Εσύ φταίεις, της λέω της μάνας, κι είσαι και μορφωμένη! Τι θα έκανε το παιδί; Πίεση, πίεση, πίεση όλα τα χρόνια, "να είσαι πρώτος, να μη μας ντροπιάσεις, να γίνεις μεγάλος στην κοινωνία...". τώρα εκλώτσησε, δεν θέλει τίποτα. Να σταματήσεις αυτή την καταπίεση και την υπερπροστασία και θα δεις που το παιδί τότε θα ισορροπήσει. Τότε θα προχωρήσει, όταν τ' αφήσεις ελεύθερο».

4. Το παιδί θέλει κοντά του ανθρώπους θερμής προσευχής.

Όχι ν' αρκείται η μητέρα στο αισθητό χάδι για το παιδί της, αλλά να προσφέρει συγχρόνως και το χάδι της προσευχής. Το παιδί αισθάνεται στο βάθος της ψυχής του το πνευματικό χάδι, που μυστικά στέλνει η μητέρα του, και έλκεται προς αυτήν. Νιώθει ασφάλεια, σιγουριά, όταν η μητέρα με τη συνεχή, την επίμονη και θερμή προσευχή της αγκαλιάζει το παιδί της μυστικά και το ελευθερώνει απ' ό,τι το σφίγγει.

Οι μητέρες ξέρουν να αγχώνονται, να συμβουλεύουν, να λένε πολλά, αλλά δεν έμαθαν να προσεύχονται. Οι πολλές συμβουλές και υποδείξεις κάνουν πολύ κακό. Όχι πολλά λόγια στα παιδιά. Τα λόγια χτυπάνε στ' αυτιά, ενώ η προσευχή πηγαίνει

στην καρδιά. Προσευχή χρειάζεται, με πίστη δίχως άγχος, αλλά και καλό παράδειγμα.

Κάποια μέρα ήλθε εδώ στο μοναστήρι μια μητέρα απελπισμένη για τον γιο της, τον Γιώργο. Ήταν πολύ μπερδεμένος. Γύριζε αργά τη νύκτα με παρέες όχι καλές. Η κατάστασή του κάθε μέρα χειροτέρευε. Αγωνία, κλάματα η μητέρα.

Της λέω:

- Τίποτα, μιλιά εσύ, μόνο προσευχή.

Βάλαμε στις δέκα με δέκα και τέταρτο το βράδυ κοινή ώρα προσευχής. Της είπα να μη μιλάει και ν' αφήσει τον γιο της να βγαίνει ό,τι ώρα θέλει, να μη ρωτάει, «τι ώρα ήταν που ήλθες» κ.λπ., αλλά να τους λέει έτσι, με πολλή αγάπη: «Φάε, Γιώργο μου, στο ψυγείο σου έχομε αφήσει φαγητό». Και να μην του λέει τίποτ' άλλο. Γενικώς να του φέρεται με αγάπη και να μην αφήνει την προσευχή.

Η μητέρα άρχισε να τα εφαρμόζει, οπότε περάσανε καμιά εικοσαριά ημέρες και της λέει:

- Μάνα, γιατί δεν μου μιλάεις;

- Γιώργο μου, εγώ δεν σου μιλάω;

- Μάνα, κάτι έχεις μαζί μου. Δεν μου μιλάεις.

- Περίεργο πράγμα είναι αυτό που μου λες, Γιώργο μου. Πως δεν σου μιλάω; Να, τώρα δεν σου μιλάω; Τι θέλεις να σου πω;

Κι ο Γιώργος δεν της απάντησε. Μετά ήλθε στο μοναστήρι η μητέρα και μου λέει:

- Γέροντα, τι ήταν αυτό που μου είπε το παιδί;

- Επέτυχε η μέθοδός μας!

- Ποια μέθοδος;

- Που σας είπα να μην του μιλάτε, να κάνετε μόνο προσευχή μυστικά και το παιδί θα συνέλθει.

- Λέεις να είναι αυτό;

- Αυτό είναι, της λέω. Θέλει να του κάνεις την παρατήρηση, «που ήσουνα, τι έκανες;». Και αυτός να φωνάζει, ν' αντιδρά και να έρχεται ακόμη πιο αργά.

- Πω, πω! λέει. Τι μυστήρια κρύβονται!

- Το κατάλαβες; Εφόσον σου μιλάει η κατάσταση. Αυτός σε βασάνιζε, γιατί ήθελε να τον μαλώνεις, για να κάνει τα σκέρτσα του. Δεν τον μαλώνεις, στενοχωριέται. Αντί να στενοχωριέσαι εσύ, όταν κάνει αυτός τα δικά του, τώρα, που δεν στενοχωριέσαι εσύ και δείχνεις απάθεια, στενοχωριέται αυτός.

Μια μέρα ο Γιώργος τους ανακοίνωσε στο σπίτι ότι φεύγει, αφήνει τη δουλειά του και πάει για τον Καναδά. Είχε πει και στ' αφεντικό του: «Φεύγω, βρες άλλον να μ' αντικαταστήσει στη δουλειά». Εγώ, εν τω μεταξύ, είπα στους γονείς:

- Εμείς θα κάνομε προσευχή.

- Μα είναι έτοιμος.... Θα τον βουτήξω! λέει ο πατέρας του.

- Όχι, μην τότε πειράξεις, του λέω.

- Μα φεύγει το παιδί, Γέροντα!

Λέω:

- Ας φεύγει. Εσείς να επιδοθείτε στην προσευχή κι εγώ μαζί σας.

Μετά δυο-τρεις μέρες ήταν Κυριακή. Πρωί πρωί ο Γιώργος τους λέει:

- Εγώ φεύγω, θα πάω με τους φίλους μου.

- Καλά, όπως θέλεις, του λένε.

Έφυγε. Πήρε τους φίλους του, δυο κοπέλες και δυο αγόρια, νοικιάσανε ένα αυτοκίνητο και ξεκινήσανε για τη Χαλκίδα. Πήγανε από δω, από κει... Μετά πήγανε στον Άγιο Ιωάννη τον Ρώσο κι από κει τραβήξανε Μαντούδι, Αγία Άννα, πέρα στα Βασιλικά. Πήγανε, κάνανε μπάνιο στο Αιγαίον Πέλαγος, φάγανε, ήπιανε, γλεντήσανε. Μετά επήρανε το δρόμο της επιστροφής. Είχε σουρουπώσει. Ο Γιώργος οδηγούσε. Εκεί, στην Αγία Άννα, χτυπάει τ' αυτοκίνητο στο αγκωνάρι ενός σπιτιού. Το στραπατσάρισαν. Τι να κάνουνε τώρα; Το πήρανε σιγά σιγά και το φέρανε στην Αθήνα.

Έφθασε πρωί πρωί, νύκτα, στο σπίτι. Δεν του είπαν τίποτα οι γονείς. Αυτός έπεσε και κοιμήθηκε. Μετά τον ύπνο εσηκώθηκε και λέει:

- Πατέρα, αυτό κι αυτό... Τώρα πρέπει να φτιάξομε τ' αυτοκίνητο κι έχει πολλά λεφτά.

Του λέει:

- Παιδί μου, εσύ ξέρεις. Εγώ έχω χρέη, έχω τις αδελφές σου... Τι θα γίνομε;

- Τι να κάνω, πατέρα;

- Ό,τι θέλεις, κάνε. Μεγάλος είσαι, μυαλό έχεις. Σύρε στον Καναδά να κάνεις λεφτά, να...

- Δεν μπορώ, του λέει. Πρέπει να το φτιάξομε τώρα.

- Δεν ξέρω, του λέει. Κανόνισε.

Λοιπόν, βλέποντας έτσι τον πατέρα, έφυγε. Πάει, βρίσκει τ' αφεντικό του. Λέει:

- Αφεντικό, αυτό κι αυτό έπαθα. Δεν θα φύγω. Μην παίρνεις άλλονε.

Του λέει εκείνος:

- Καλά, καλά, παιδί μου.

- Ναι, αλλά θέλω λεφτά.

- Ναι, αλλά εσύ θέλεις να φύγεις. Πρέπει να μου υπογράψει ο πατέρας σου.

- Εγώ θα σου υπογράψω. Ο πατέρας μου δεν ανακατεύεται. Μου το είπε. Εγώ θα δουλέψω και θα στα δώσω.

Δεν είναι θαύμα του Θεού αυτό; Όταν ξαναήλθε η μητέρα, της είπα:

- Επέτυχε ο τρόπος που μεταχειρισθήκαμε και η προσευχή μας εισακούσθηκε στον Θεό. Και το δυστύχημα ήταν απ' τον Θεό και τώρα το παιδί θα μείνει στο σπίτι και θα σωφρονισθεί.

Έτσι έγινε με την προσευχή μας. Έγινε θαύμα. Εκάνανε νηστεία και προσευχή και σιωπή οι γονείς κι επέτυχαν. Έπειτα από καιρό ήλθε το παιδί και με ηύρε χωρίς να

του πει για μένα κανείς απ' τους δικούς του. Ο Γιώργος έγινε πολύ καλός και είναι τώρα στην Αεροπορία. Και έκανε και ωραία οικογένεια.

Γέροντας Πορφύριος

5. Πολύ προσευχή και λίγα λόγια στα παιδιά.

Όλα απ' την προσευχή, τη σιωπή και την αγάπη γίνονται. Καταλάβετε τα αποτελέσματα της προσευχής; Αγάπη εν προσευχή, εν Χριστώ αγάπη. Αυτή ωφελεί πραγματικά. Όσο θ' αγαπάτε τα παιδιά με την ανθρώπινη αγάπη – που είναι συχνά παθολογική – τόσο θα μπερδεύονται, τόσο η συμπεριφορά τους θα είναι αρνητική. Όταν, όμως, η αγάπη σας θα είναι μεταξύ σας και προς τα παιδιά χριστιανική και αγία, τότε δεν θα έχετε κανένα πρόβλημα. Η αγιότητα των γονέων σώζει τα παιδιά. Για να γίνει αυτό, πρέπει να επιδράσει η θεία Χάρις στις ψυχές των γονέων. Κανείς δεν αγιάζεται μόνος του. Η ίδια η θεία Χάρις μετά θα φωτίσει, θα θερμάνει και θα ζωογονήσει τις ψυχές των παιδιών.

Πολλές φορές μου τηλεφωνούν κι από το εξωτερικό και με ρωτούν για τα παιδιά τους και γι' άλλα θέματα. Με πήρε, λοιπόν, σήμερα απ' το Μιλάνο μια μητέρα και με ρώτησε πως να φέρεται στα παιδιά της. Της είπα τα εξής:

«Να προσεύχεσαι και, όταν πρέπει, να μιλάεις στα παιδιά με αγάπη. Πιο πολύ να κάνεις προσευχή και λίγα λόγια να τους λέεις. Πολλή προσευχή και λίγα λόγια σε όλους. Να μη γινόμαστε ενοχλητικοί, αλλά να προσευχόμαστε μυστικά και μετά να μιλάμε κι ο Θεός θα μας βεβαιώνει μέσα μας αν η ομιλία μας είναι δεκτή στους άλλους. Αν δεν είναι πάλι, δεν θα μιλάμε. Θα προσευχόμαστε μυστικά μόνο. Διότι και με το να μιλάμε, γινόμαστε ενοχλητικοί και κάνομε τους άλλους ν' αντιδρούν και καμιά φορά ν' αγανακτούν. Γι' αυτό πιο καλά είναι να τα λέει κανείς μυστικά στην καρδιά των άλλων παρά στ' αυτί τους, μέσω της μυστικής προσευχής.

Άκου να σου πω: να προσεύχεσαι και μετά να μιλάεις. Έτσι να κάνεις στα παιδιά σου. άμα διαρκώς τους δίδεις συμβουλές, θα γίνεις βαρετή κι όταν μεγαλώσουν, θα αισθάνονται ένα είδος καταπίεσεως. Να προτιμάς, λοιπόν, την προσευχή. Να τους μιλάεις με την προσευχή. Να τα λέεις στον Θεό κι ο Θεός θα τα λέει μέσα τους. Δηλαδή, δεν πρέπει να συμβουλευείς τα παιδιά σου έτσι, με φωνή που να την ακούνε τ' αυτιά τους. Μπορείς να το κάνεις κι αυτό, αλλά προπάντων πρέπει να μιλάεις για τα παιδιά σου στον Θεό. Να λέεις: "Κύριε Ιησού Χριστέ, φώτισε τα παιδάκια μου. Εγώ σ' Εσένανε τα αναθέτω. Εσύ μου τα έδωσες, μα κι εγώ είμαι αδύναμη, δεν μπορώ να τα κατατοπίσω• γι' αυτό, Σε παρακαλώ, φώτισέ τα". Κι ο Θεός θα τους μιλάει και θα λένε: "Ωχ, δεν έπρεπε να στενοχωρήσω τη μαμά μ' αυτό που έκανα!". Κι αυτό θα βγαίνει από μέσα τους με την Χάρη του Θεού».

Αυτό είναι το τέλειο. Να μιλάει η μητέρα στον Θεό κι ο Θεός να μιλάει στο παιδί. Αν δεν γίνει έτσι, πες, πες, πες.... όλο «απ' τ' αυτί», στο τέλος γίνεται ένα είδος καταπίεσεως. Κι όταν το παιδί μεγαλώσει, αρχίζει πλέον να αντιδράει, δηλαδή να εκδικείται, τρόπον τινά, τον πατέρα του, την μητέρα του, που το καταπίεσαν. Ενώ

ένα είναι το τέλειο• να μιλάει η εν Χριστώ αγάπη και η αγιοσύνη του πατέρα και της μητέρας. Η ακτινοβολία της αγιοσύνης και όχι της ανθρώπινης προσπάθειας κάνει τα παιδιά καλά.

Όταν τα παιδιά είναι τραυματισμένα και πληγωμένα από κάποιο σοβαρό ζήτημα, να μην επηρεάζεσθε που αντιδρούν και μιλούν άσχημα. Στην πραγματικότητα δεν το θέλουν, αλλά δεν μπορούν να κάνουν αλλιώς στις δύσκολες στιγμές. Μετά μετανιώνουν. Αν, όμως, εσείς εκνευρισθείτε και θυμώσετε, γίνεσθε ένα με τον πονηρό και σας παίζει όλους.

6. Να βλέπομε τον Θεό στο πρόσωπο των παιδιών και να δώσομε την αγάπη του Θεού στα παιδιά.

Να μάθουν και τα παιδιά να προσεύχονται. Για να προσεύχονται τα παιδιά, πρέπει να έχουν αίμα προσευχομένων γονέων. Εδώ πέφτουν έξω μερικοί και λένε: «Εφόσον οι γονείς προσεύχονται, είναι ευσεβείς, μελετούν την Αγία Γραφή και τα παιδιά τα ανάθρεψαν “εν παιδεία και νουθεσία Κυρίου”[1], επόμενο είναι να γίνουν καλά παιδιά». Ορίστε, όμως, που βλέπομε αντίθετα αποτελέσματα λόγω της καταπίεσης.

Δεν είναι αρκετό να είναι οι γονείς ευσεβείς. Πρέπει να μην καταπιέζουν τα παιδιά, για να τα κάνουν καλά με τη βία. Είναι δυνατό να διώξομε τα παιδιά απ’ τον Χριστό, όταν ακολουθούμε τα της θρησκείας με εγωισμό. Τα παιδιά δεν θέλουν καταπίεση. Μην τα εξαναγκάζετε να σας ακολουθήσουν στην εκκλησία. Μπορείτε να πείτε: «Όποιος θέλει, μπορεί να έλθει τώρα μαζί μου ή αργότερα». Αφήστε να μιλήσει στις ψυχές τους ο Θεός. Η αιτία που μερικών ευσεβών γονέων τα παιδιά, όταν μεγαλώσουν, γίνονται ατίθασα κι αφήνουν και την Εκκλησία κι όλα και τρέχουν αλλού να ικανοποιηθούν είναι αυτή η καταπίεση που τους ασκούν οι «καλοί» γονείς. Οι τάχα «ευσεβείς» γονείς, που είχαν τη φροντίδα να κάνουν τα παιδιά τους «καλούς χριστιανούς», μ’ αυτή την αγάπη τους, την ανθρώπινη, τα καταπίεσαν κι έγινε το αντίθετο. Πιέζονται, δηλαδή, όταν είναι μικρά τα παιδιά κι όταν γίνουν δεκάξι χρονώ, δεκαεφτά ή δεκαοχτώ, φθάνουν στο αντίθετο αποτέλεσμα. Αρχίζουν από αντίδραση να πηγαίνουν με παλιοπαρέες και να λένε παλιόλογα.

Ενώ, όταν αναπτύσσονται μέσα στην ελευθερία, βλέποντας συγχρόνως το καλό παράδειγμα των μεγάλων, χαιρόμαστε να τα βλέπομε. Αυτό είναι το μυστικό, να είσαι καλός, να είσαι άγιος, για να εμπνέεις, να ακτινοβολείς. Η ζωή των παιδιών φαίνεται να επηρεάζεται απ’ την ακτινοβολία των γονέων. Επιμένουν οι γονείς: «Άντε να εξομολογηθείς, άντε να μεταλάβεις, άντε να κάνεις εκείνο....». Τίποτα δεν γίνεται. Ενώ βλέπει εσένανε; Αυτό που ζεις, αυτό και να ακτινοβολείς. Ακτινοβολεί ο Χριστός μέσα σου; Αυτό πηγαίνει στο παιδί σου. Εκεί βρίσκεται το μυστικό. Κι αν γίνει αυτό, όταν το παιδί είναι μικρό στην ηλικία, δεν θα χρειασθεί να κοπιάσει πολύ, όταν μεγαλώσει. Πάνω σ’ αυτό το θέμα ακριβώς ο σοφός

Σολομών χρησιμοποιεί μια ωραιότατη εικόνα, τονίζοντας τη σημασία που έχει το καλό ξεκίνημα, η καλή αρχή, το καλό θεμέλιο. Λέγει σ' ένα σημείο: «Ο ορθός προς αυτήν (την σοφίαν) ου κοπιάσει• πάρεδρον γαρ ευρήσει των πυλών αυτού»[2]. Ο «όρθος προς αυτήν» είναι η πιο νεαρά ηλικία απασχόλησις με αυτή, τη σοφία. Σοφία είναι ο Χριστός. Η λέξη «πάρεδρος» σημαίνει «βρίσκεται πλησίον». Όταν οι γονείς είναι άγιοι και το μεταδώσουν αυτό στο παιδί και του δώσουν αγωγή εν Κυρίω, τότε το παιδί, ό,τι επιδράσεις κακές κι αν έχει απ' το περιβάλλον του, δεν επηρεάζεται, διότι έξω απ' την πόρτα του θα βρίσκεται η Σοφία, ο Χριστός. Δεν θα κοπιάσει, για να την αποκτήσει. Φαίνεται πολύ δύσκολο να γίνεις καλός, αλλά στην πραγματικότητα είναι πολύ εύκολο, όταν από μικρός ξεκινήσεις με καλά βιώματα. Μεγαλώνοντας δεν χρειάζεται κόπος, το έχεις μέσα σου το καλό, το ζεις. Δεν κοπιάζεις, το έχεις ζήσει, είναι περιουσία σου, που τη διατηρείς, αν προσέξεις, σε όλη σου τη ζωή.

7. Αυτό που γίνεται με τους γονείς, μπορεί να γίνει και με τους εκπαιδευτικούς. Με την προσευχή και την αγιοσύνη μπορείτε να βοηθήσετε και τα παιδιά στο σχολείο. Μπορεί να τα επισκιάσει η χάρις του Θεού και να γίνουν καλά. Μην προσπαθείτε με ανθρώπινους τρόπους να διορθώσετε κακές καταστάσεις. Δεν έρχεται κανένα καλό αποτέλεσμα. Μόνο με την προσευχή θα φέρετε αποτέλεσμα. Να επικαλείσθε τη θεία Χάρη για όλους. Να πάει η θεία Χάρις μέσα στην ψυχή τους και να τους αλλοιώσει. Αυτό θα πει χριστιανός.

Εσείς οι εκπαιδευτικοί μυστικά, χωρίς να το καταλαβαίνετε, μεταδίδετε στα παιδιά το άγχος και τα επηρεάζετε. Με την πίστη φεύγει το άγχος. Τι λέμε; «Και πάσαν την ζωήν ημών Χριστώ τω Θεώ παραθήμεθα» [3].

Ν' ανταποκρίνεσθε στην αγάπη των παιδιών με διάκριση. Έτσι άμα σας αγαπήσουν, θα μπορέσετε να τα οδηγήσετε κοντά στον Χριστό. Θα γίνετε εσείς το μέσον. Η αγάπη σας να είναι αληθινή. Να μην τ' αγαπάτε ανθρώπινα, όπως κάνουν συνήθως οι γονείς• δεν τα βοηθάτε. Αγάπη εν προσευχή, εν Χριστώ αγάπη. Αυτή ωφελεί πραγματικά. Κάθε παιδί που βλέπετε, να προσεύχεσθε γι' αυτό κι ο Θεός στέλνει την Χάρη Του και θα το ενώνει μαζί Του. Προτού μπείτε στην τάξη, και ειδικά σε δύσκολα τμήματα, να λέτε την ευχή. «Κύριε Ιησού Χριστέ...». Μπαίνοντας ν' αγκαλιάζετε με το βλέμμα σας όλα τα παιδιά, να προσεύχεσθε και μετά να μιλάτε προσφέροντας όλο σας τον εαυτό. Κάνοντας αυτή την προσφορά εν Χριστώ, θα χαίρεσθε. Έτσι θ' αγιάζεσθε κι εσείς και τα παιδιά. Θα ζείτε μέσα στην αγάπη του Χριστού και στην Εκκλησία, διότι θα γίνεσθε καλοί μέσα στην εργασία.

Αν κάποιος μαθητής δημιουργήσει πρόβλημα, κάνετε πρώτα μια γενική παρατήρηση λέγοντας:

- Παιδιά, εδώ ήλθαμε για μάθημα, για σοβαρή δουλειά. Βρίσκομαι κοντά σας, για να σας βοηθήσω. Κι εσείς κουράζεσθε, για να πετύχετε στη ζωή. Κι εγώ, που σας αγαπάω πάρα πολύ, κοπιάζω. Γι' αυτό, σας παρακαλώ, να κάνετε ησυχία, για να

πετύχομε το σκοπό μας.

Δεν θα κοιτάζετε αυτόν που παραφέρθηκε, αν συνεχίσει, απευθύνεσθε στον ίδιο όχι με θυμό αλλά σοβαρά και σταθερά. Θα προσέχετε να επιβάλλεσθε στην τάξη, για να μπορείτε να επιδράσετε και στις ψυχές τους. Δεν φταίνει τα παιδιά που είναι δύσκολα. Αυτό οφείλεται στους μεγάλους.

Στα παιδιά να μη λέτε πολλά για τον Χριστό, για τον Θεό, αλλά να προσεύχεσθε στον Θεό για τα παιδιά. Τα λόγια χτυπούν στ' αυτιά, ενώ η προσευχή πηγαίνει στην καρδιά. Ακούστε ένα μυστικό. Την πρώτη ημέρα που θα μπειτε στην τάξη, να μην κάνετε μάθημα. Να τους μιλήσετε ωραία. Μία μία τις λέξεις. Να φερθείτε με αγάπη στα παιδιά. Στην αρχή να μην τους μιλήσετε καθόλου περί Θεού ούτε περί ψυχής. Άλλη φορά αυτά, αργότερα. Την ημέρα, όμως, που θα τους μιλήσετε για τον Θεό, θα προετοιμασθείτε καλά και θα τους πείτε:

- Υπάρχει ένα θέμα, για το οποίο πολλοί αμφιβάλλουν. Είναι το θέμα «Θεός». Τι γνώμη έχετε;

Έπειτα συζήτηση. Άλλη ημέρα το θέμα «ψυχή»:

- Υπάρχει ψυχή;

Έπειτα να μιλήσετε για το κακό από πλευράς φιλοσοφικής. Να τους πείτε ότι έχουμε δύο εαυτούς, τον καλό και τον κακό. Πρέπει να καλλιεργήσουμε τον καλό. Αυτός θέλει την πρόοδο, την καλοσύνη, την αγάπη. Αυτόν πρέπει να ξυπνήσουμε, για να γίνουμε άνθρωποι σωστοί στην κοινωνία. Να θυμηθείτε εκείνο: «Ψυχή μου, ψυχή μου, ανάστα, τι καθεύδεις;»[4]. Να μην τους τα πείτε, όμως, έτσι αλλά με άλλα λόγια, περίπου έτσι: «Παιδιά, να είστε ξύπνιοι για τη μόρφωση, για το καλό, για την αγάπη. Μόνο η αγάπη τα κάνει όλα όμορφα και γεμίζει η ζωή μας κι αποκτάει νόημα. Ο κακός εαυτός θέλει την τεμπελιά, την αδιαφορία. Αλλ' αυτό κάνει άνοστη τη ζωή, χωρίς νόημα κι ομορφιά».

Όλα, όμως, αυτά θέλουν προετοιμασία. Η αγάπη απαιτεί θυσίες και πολύ συχνά και θυσία χρόνου. Να δίδετε την πρώτη θέση στην κατάρτιση, για να είστε έτοιμοι να προσφέρετε στα παιδιά. Να είστε έτοιμοι κι όλα να τα λέτε με αγάπη και προπάντων με χαρά. Να τους δείχνετε όλη σας την αγάπη και να ξέρετε τι θέλετε και τι λέτε. Αλλά θέλει και τέχνη πως θα φερθείτε στα παιδιά. Πάνω σ' αυτό είχα ακούσει κάτι χαριτωμένο. Προσέξτε το.

Κάποιος δάσκαλος, ευχαριστημένος απ' όλα τα παιδιά, υπέφερε απ' τις αταξίες κάποιου μαθητή κι ήθελε να τον αποβάλει απ' το σχολείο. Εν τω μεταξύ ήλθε νέος δάσκαλος κι ανέλαβε την τάξη. Για τον συγκεκριμένο μαθητή πήρε τις σχετικές πληροφορίες. Ο καινούργιος, μαθαίνοντας για τον μαθητή ότι είχε πάθος για το ποδήλατο, τη δεύτερη ημέρα, όταν μπήκε στην τάξη, είπε:

- Παιδιά, έχω μια στενοχώρια. Κάθομαι μακριά και τα πόδια μου με πονούν να περπατώ και θέλω να χρησιμοποιήσω ποδήλατο, αλλά δεν ξέρω να το κινώ. Ξέρει κανείς να με μάθει;

Πετάγεται, λοιπόν, ο άτακτος.

- Εγώ, λέει, θα σε μάθω!

- Ξέρεις;

- Ναι, ξέρω.

Κι από τότε έγιναν πολύ καλοί φίλοι, μέχρι που στενοχωρέθηκε ο παλιός δάσκαλος, που το έβλεπε. Ένωσε ότι δεν ήταν άξιος ο ίδιος να επιβληθεί στον μαθητή.

Συμβαίνει πολλές φορές να υπάρχουν στο σχολείο ορφανά παιδιά. Δύσκολο πράγμα η ορφάνια. Όποιος στερήθηκε τους γονείς του, και μάλιστα σε μικρή ηλικία, έγινε δυστυχισμένος στη ζωή. Αν, όμως, απέκτησε πνευματικούς γονείς τον Χριστό και την Παναγία μας, έγινε άγιος. Να φέρεσθε στα ορφανά παιδιά με αγάπη και κατανόηση, αλλά κυρίως να τα συνδέετε με τον Χριστό και με την Εκκλησία.

8. Το φάρμακο και το μεγάλο μυστικό για την πρόοδο των παιδιών είναι η ταπείνωση.

Η εμπιστοσύνη στον Θεό δίδει απόλυτη ασφάλεια. Ο Θεός είναι το παν. Δεν μπορεί κανείς να πει ότι εγώ είμαι το παν. Αυτό ενισχύει τον εγωισμό. Ο Θεός θέλει να οδηγούμε τα παιδιά στην ταπείνωση. Τίποτα δεν θα κάνουμε κι εμείς και τα παιδιά χωρίς την ταπείνωση. Θέλει προσοχή, όταν ενθαρρύνετε τα παιδιά. Στο παιδί δεν πρέπει να λέτε: «Εσύ θα τα καταφέρεις, εσύ είσαι σπουδαίος, είσαι νέος, είσαι ανδρείος είσαι τέλειος!...». Δεν το ωφελείτε έτσι το παιδί. Μπορείτε, όμως, να του πείτε να κάνει προσευχή. Να του πείτε: «Παιδί μου, τα χαρίσματα που έχεις, ο Θεός σου τα έδωσε. Προσευχήσου να σου δώσει ο Θεός δυνάμεις, για να τα καλλιεργήσεις και να πετύχεις. Να σου δώσει ο Θεός την Χάρη Του». Τούτο δω είναι το τέλειο. Σ' όλα τα θέματα να μάθουν τα παιδιά να ζητάνε τη βοήθεια του Θεού.

Στα παιδιά ο έπαινος κάνει κακό. Τι λέει ο λόγος του Θεού; «Λαός μου, οι μακαρίζοντες υμάς πλανώσιν υμάς και την τρίβον των ποδών υμών τaráσσουσιν»[5]. Όποιος μας επαινεί, μας πλανάει και μας χαλάει τους δρόμους της ζωής μας. Πόσο σοφά είναι τα λόγια του Θεού! Ο έπαινος δεν προετοιμάζει τα παιδιά για καμιά δυσκολία στη ζωή και βγαίνουν απροσάρμοστα και τα χάνουν και τελικά αποτυγχάνουν. Τώρα ο κόσμος χάλασε. Στο μικρό παιδάκι λένε όλο επαινετικά λόγια. Μην το μαλώσομε, μην του εναντιωθούμε, μην το πιέσομε το παιδί. Μαθαίνει, όμως έτσι και δεν μπορεί ν' αντιδράσει σωστά και στην πιο μικρή δυσκολία. Μόλις κάποιος του εναντιωθεί, τσακίζεται, δεν έχει σθένος.

Οι γονείς ευθύνονται πρώτοι για την αποτυχία των παιδιών στη ζωή και οι δάσκαλοι και καθηγητές μετά. Τα επαινούν διαρκώς. Τους λένε εγωιστικά λόγια. Δεν τα φέρνουν στο Πνεύμα του Θεού, τ' αποξενώνουν απ' την Εκκλησία. Όταν μεγαλώσουν λίγο τα παιδιά και πάνε στο σχολείο μ' αυτό τον εγωισμό, φεύγουν απ' τη θρησκεία και την περιφρονούν, χάνουν το σεβασμό προς τον Θεό, προς τους

γονείς, προς όλους. Γίνονται ατίθασα και σκληρά και άπονα, χωρίς να σέβονται ούτε τη θρησκεία ούτε τον Θεό. Βγάλαμε στη ζωή εγωιστές και όχι Χριστιανούς.

9. Τα παιδιά με τους συνεχείς επαίνους δεν οικοδομούνται.

Γίνονται εγωιστές και κενόδοξοι. Θα θέλουν σ' όλη τους τη ζωή να τους επαινούν όλοι διαρκώς, έστω κι αν τους λένε και ψέματα. Δυστυχώς, σήμερα μάθανε όλοι να λένε και ψέματα και τα δέχονται οι κενόδοξοι, είναι η τροφή τους. «Πες το, κι ας είναι ψέμα, κι ας είναι ειρωνεία», λένε. Ο Θεός αυτό δεν το θέλει. Ο Θεός θέλει την αλήθεια. Δυστυχώς, αυτό δεν το καταλαβαίνουν όλοι και κάνουν το εντελώς αντίθετο.

Τα παιδιά όταν τα επαινείς συνεχώς, χωρίς διάκριση, τα πειράζει ο αντίθετος. Τους ξεσηκώνει το μύλο του εγωισμού και, συνηθισμένα από μικρά στους επαίνους από γονείς και δασκάλους, προχωρούν ίσως στα γράμματα, αλλά τι το όφελος; Στη ζωή θα βγουν εγωιστές και όχι χριστιανοί. Οι εγωιστές δεν μπορούν να είναι ποτέ χριστιανοί. Οι εγωιστές θέλουν διαρκώς όλοι να τους επαινούν, όλοι να τους αγαπάνε, όλοι να λένε καλά γι' αυτούς, πράγμα που ο Θεός μας, η Εκκλησία μας, ο Χριστός μας δεν το θέλει.

Η θρησκεία μας δεν θέλει από μικρά να μαθαίνουν αγωγή. Αντίθετα, θέλει τα παιδιά από μικρά να μαθαίνουν στην αλήθεια. Η αλήθεια του Χριστού τονίζει ότι, άμα επαινείς έναν άνθρωπο, τον κάνεις εγωιστή. Ο εγωιστής είναι ο μπερδεμένος, ο οδηγούμενος υπό του διαβόλου και του κακού πνεύματος. Έτσι, μεγαλώνοντας μέσα στον εγωισμό, η πρώτη του δουλειά είναι ν' αρνείται τον Θεό και να είναι εγωιστής απροσάρμοστος μέσα στην κοινωνία.

Πρέπει να πεις την αλήθεια, να τη μάθει ο άνθρωπος. Αλλιώς τον υποστηρίζεις στην αμορφωσιά του. Όταν πεις στον άλλο την αλήθεια, αυτός κατατοπίζεται, προσέχει, ακούει και τους άλλους, εγκρατεύεται. Έτσι και στο παιδί θα πεις την αλήθεια, θα το μαλώσεις, για να κατατοπισθεί ότι αυτό που κάνει δεν είναι καλό. Τι λέγει ο σοφός Σολομών; «Ος φείδεται της βακτηρίας, μισεί τον υιόν αυτού, ο δε αγαπών, επιμελώς παιδεύει»[6]. Όχι, όμως, να το δέρνεις με τη μαγκούρα. Τότε φεύγομε απ' τα όρια και γίνεται το αντίθετο.

Με τον έπαινο από μικρά τα παιδιά μας τα οδηγούμε στον εγωισμό. Και τον εγωιστή μπορεί και να τον κοροϊδεύεις, αρκεί να του λείεις ότι είναι καλός, να του φουσκώνεις το εγώ του. Κι έτσι σου λέει: «Α, αυτός που μ' επαινεί, αυτός είναι καλός». Αυτά δεν είναι σωστά πράγματα. Επειδή ο άνθρωπος μεγαλώνει με τον εγωισμό, αρχίζουν τα μπερδέματα μέσα του, υποφέρει, δεν ξέρει τι κάνει. Αιτία της ψυχικής ακαταστασίας είναι ο εγωισμός. Αυτό το πράγμα και οι ίδιοι οι ψυχίατροι, άμα το μελετήσουν, θα το βρουν, ότι ο εγωιστής είναι άρρωστος.

Ποτέ δεν πρέπει να επαινούμε τους συνανθρώπους μας και να τους κολακεύομε, αλλά να τους οδηγούμε στην ταπείνωση και στην αγάπη του Θεού. Κι ούτε να επιζητούμε εμείς να μας αγαπάνε, λέγοντας επαίνους στους άλλους. Να μαθαίνομε

ν' αγαπάμε κι όχι να ζητούμε να μας αγαπάνε. Ν' αγαπάμε όλους τους εν Χριστώ αδελφούς ανιδιοτελώς, χωρίς να περιμένουμε επαίνους κι αγάπη απ' αυτούς. Αυτοί θα κάνουνε για μας ό,τι ο Θεός τους λέει. Αν είναι κι εκείνοι χριστιανοί, θα δώσουνε δόξα στον Θεό, που βρεθήκαμε και τους βοηθήσαμε ή τους είπαμε έναν καλό λόγο.

Έτσι να οδηγείτε και τα παιδιά του σχολείου. Αυτή είναι η αλήθεια. Αλλιώς γίνονται απροσάρμοστα. Δεν ξέρουνε τι κάνουν και που βαδίζουν και αιτία είμαστε εμείς, που τα κάναμε έτσι. Δεν τα οδηγήσαμε στην αλήθεια, στην ταπείνωση, στην αγάπη του Θεού. Τα κάναμε εγωιστές και να το αποτέλεσμα τώρα!

Υπάρχουν, όμως, και τα παιδιά που προέρχονται από γονείς ταπεινούς κι από μικρά όταν είναι, τους μιλάνε για τον Θεό και την αγία ταπείνωση. Αυτά τα παιδιά δεν δημιουργούν προβλήματα στους συνανθρώπους τους. Δεν θυμώνουν, όταν τους υποδεικνύεις το λάθος τους, αλλά προσπαθούν να το διορθώσουν, και προσεύχονται ο Θεός να τους βοηθήσει να μη γίνουν εγωιστές.

Εγώ, τι να σας πω, όταν είχα πάει στο Άγιον Όρος, πήγα σε κάτι γέροντες αγιότατους. Αυτοί ποτέ δεν μου είπαν «μπράβο». Πάντα με συμβουλευανε πως ν' αγαπάω τον Θεό και πως να είμαι πάντα ταπεινός. Να επικαλούμαι τον Θεό να μ' ενισχύει στην ψυχή μου και να Τον αγαπάω πολύ. Ούτε το ήξερα αυτό το «μπράβο», ούτε ποτέ το εζήτησα. Αντίθετα στενοχωριόμουνα, άμα οι Γέροντές μου δεν με μαλώνανε. Έλεγα: "Να πάρει η ευχή, να με μαλώνουνε, να μου φέρονται σκληρά". Αυτά που σας λέω τώρα, να τ' ακούσει ένας χριστιανός, τι θα πει; Θα τα χάσει και θα τ' απορρίψει. Κι όμως, αυτό είναι το σωστό, το ταπεινό, το ακραιφνές. Ούτε οι γονείς μου μου είπαν ποτέ «μπράβο». Ούτε το ήθελα το «μπράβο». Γι' αυτό ό,τι έκανα, το έκανα ανιδιοτελώς. Τώρα που μ' επαινούν οι άνθρωποι, αισθάνομαι πολύ άσχημα. Τι να σας πω... Κλωτσάω μέσα μου, όταν οι άλλοι μου λένε «μπράβο». Αλλά δεν μ' έβλαψε που έμαθα την ταπείνωση. Και τώρα γιατί δεν θέλω να μ' επαινούν; Διότι ξέρω ότι ο έπαινος τον κάνει κούφιο τον άνθρωπο και διώχνει την Χάρη του Θεού. Και η Χάρις του Θεού έρχεται μόνο με την αγία ταπείνωση. Ο άνθρωπος ο ταπεινός είναι ο τέλειος άνθρωπος. Δεν είναι ωραία αυτά; Δεν είναι αληθινά;

Σ' όποιον τα πεις αυτά, θα πει: «Τι λες, καλέ, άμα δεν επαινέσεις το παιδί ούτε να διαβάσει μπορεί, ούτε, ούτε....». Μα συμβαίνει αυτό, γιατί έτσι είμαστε εμείς και κάνομε και το παιδί μας έτσι. Δηλαδή έχομε ξεφύγει απ' την αλήθεια. Ο εγωισμός έβγαλε τον άνθρωπο απ' τον Παράδεισο, είναι μεγάλο κακό. Οι πρώτοι άνθρωποι, ο Αδάμ και η Εύα, ήταν απλοί και ταπεινοί, γι' αυτό ζούσαν στον Παράδεισο. Δεν είχαν εγωισμό. Είχαν, όπως λένε στη θεολογική γλώσσα, το αρχέγονον. Όταν λέμε «αρχέγονον», εννοούμε τα χαρίσματα που έδωσε ο Θεός αρχικά, όταν εδημιούργησε τον άνθρωπο, δηλαδή τη ζωή, την αθανασία, τη συνείδηση, το αυτεξούσιο, την αγάπη, την ταπείνωση κ.ά. Μετά ο διάβολος κατόρθωσε με τον

έπαινο και τους επλάνησε. Γεμίσανε εγωισμό. Το φυσικό, όμως, του ανθρώπου, έτσι όπως τον έπλασε ο Θεός, είναι η ταπείνωση. Ενώ ο εγωισμός είναι κάτι το αφύσικο, είναι αρρώστια, είναι παρά φύσιν.

Όταν, λοιπόν, εμείς στο παιδί με τους επαίνους δημιουργούμε αυτό το «υπερεγώ», του φουσκώνουμε τον εγωισμό, του κάνουμε μεγάλο κακό. Το κάνουμε να γίνεται πιο επιρρεπές στα διαβολικά πράγματα. Έτσι μεγαλώνοντάς το, το απομακρύνουμε απ' όλες τις αξίες της ζωής. Δεν νομίζετε ότι αυτά είναι η αιτία που τα παιδιά χάνονται, που οι άνθρωποι ανταρτεύουν; Είναι ο εγωισμός, που τους έχουν απ' τη μικρή ηλικία εμφυτεύσει οι γονείς. Ο διάβολος είναι ο μέγας εγωιστής, ο μέγας εωσφόρος. Δηλαδή ζούμε τον εωσφόρο μέσα μας, ζούμε τον διάβολο. Δεν ζούμε την ταπείνωση. Η ταπείνωση είναι του Θεού, είναι κάτι το απαραίτητο για την ψυχή του ανθρώπου. Είναι κάτι το οργανικό. Και όταν λείπει, είναι σαν να λείπει απ' τον οργανισμό η καρδιά. Η καρδιά δίνει ζωή στον οργανισμό και η ταπείνωση δίνει ζωή στην ψυχή. Με τον εγωισμό ο άνθρωπος είναι πλέον με το μέρος του κακού πνεύματος, δηλαδή αναπτύσσεται με το κακό πνεύμα και όχι με το αγαθό.

Αυτό κατόρθωσε ο διάβολος να κάνει. Έκανε τη γη λαβύρινθο, για να μην μπορούμε να συνεννοηθούμε μεταξύ μας. Τι είναι αυτό που πάθαμε και δεν το καταλάβαμε; Βλέπετε πώς πλανηθήκαμε; Καταντήσαμε τη γη μας και την εποχή μας σωστό ψυχιατρείο! Και δεν καταλαβαίνουμε τι μας φταίει. Όλοι απορούμε: «Τι γίναμε, που πάμε, γιατί τα παιδιά μας πήρανε τους δρόμους, γιατί φύγανε απ' τα σπίτια τους, γιατί παρατήσανε τη ζωή, γιατί παρατήσανε τη μόρφωσή τους; Γιατί γίνεται αυτό;». Ο διάβολος κατόρθωσε να εξαφανίσει τον εαυτό του και να κάνει τους ανθρώπους να χρησιμοποιούν άλλα ονόματα. Οι γιατροί, οι ψυχολόγοι λένε συχνά, όταν ένας άνθρωπος πάσχει: «Α, νεύρωση έχεις! Α, άγχος έχεις!» και τα τοιαύτα. Δεν παραδέχονται ότι ο διάβολος υποκινεί και διεγείρει στον άνθρωπο τον εγωισμό. Κι όμως ο διάβολος υπάρχει, είναι το πνεύμα του κακού. Αν πούμε ότι δεν υπάρχει, είναι σαν να αρνούμαστε το Ευαγγέλιο που μιλάει γι' αυτόν. Αυτός είναι ο εχθρός μας, ο πολέμιος μας στη ζωή, ο αντίθετος του Χριστού και λέγεται αντίχριστος. Ο Χριστός ήλθε στη γη, για να μας απαλλάξει από τον διάβολο και να μας χαρίσει τη σωτηρία.

Το συμπέρασμα που βγαίνει είναι ότι πρέπει να μάθουμε στα παιδιά να ζουν ταπεινά και απλά και να μη ζητούν τον έπαινο και το «μπράβο». Να τα μάθουμε ότι υπάρχει η ταπείνωση, που είναι η υγεία της ζωής.

Η νοοτροπία της σημερινής κοινωνίας κάνει κακό στα παιδιά. Έχει άλλη ψυχολογία, άλλη παιδαγωγική, που απευθύνονται σε παιδιά άθεων. Η νοοτροπία αυτή οδηγεί στην ασυδοσία. Και βλέπετε τ' αποτελέσματα στα παιδιά και στους νέους. Φωνάζουν σήμερα οι νέοι. Λένε: «Πρέπει να μας καταλάβετε!» Δεν πρέπει, όμως, να πάμε εμείς σ' αυτούς. Αντίθετα, θα προσευχόμαστε γι' αυτούς, θα λέμε το σωστό, θα το ζούμε, θα το κηρύττομε, αλλά δεν θα προσαρμοσθούμε με το

πνεύμα τους. Να μη χαλάσουμε το μεγαλείο της πίστεως μας. Δεν γίνεται, για να τους βοηθήσουμε, ν' αποκτήσουμε τη δική τους νοοτροπία. Πρέπει να είμαστε αυτοί που είμαστε και να κηρύττομε την αλήθεια, το φως.

Από τους Πατέρες θα μάθουν τα παιδιά. Η διδασκαλία των Πατέρων θα μάθει στα παιδιά μας για την εξομολόγηση, για τα πάθη, για τις κακίες, πως νικούσαν οι άγιοι τον κακό εαυτό τους. Κι εμείς θα ευχόμαστε ο Θεός να εγκύψει μέσα τους.

γέροντας Πορφύριος

Από το βιβλίο " Βίος και Λόγοι "

Πηγή: <http://ayioi-pantes.blogspot.gr/search/label/%CE%94%CE%B9%CE%B1%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%8E%CE%B3%CE%B7%CF%83%CE%B7>